

Рекомендації щодо роботи з пестицидами в період цвітіння медоносів

В період інтенсивного використання інсектицидів на посівах медоносних рослин виникає загроза отруєння бджіл пестицидами, або хімічний токсикоз, що є результатом грубих порушень правил і санітарних вимог застосування пестицидів як сільгоспвиробниками так і пасічниками, які розміщують пасіки на присадибних ділянках та тих, що прибувають на кочівлю з вулицями. Токсикози бджіл виражаються в ослабленні бджолосімей, зниженні їх продуктивності та масовій загибелі, що надає великих збитків бджолярам

Відповідно до статті 16 вищезгаданого Закону перевезення (кочівля) пасік до медоносних угідь здійснюється відповідно до ветеринарно-санітарних правил за погодженням з власниками або користувачами земельних ділянок. Пасічник має зареєструватися у сільській раді, на території якої вони знаходяться, своєчасно інформувати як сільські ради, так і сусідні господарства про місця перебування своїх пасік, а сільський голова зобов'язаний попередити аграріїв, що на даній території розташована пасіка.

Відповідно до статей 30 та 37 Закону України «Про бджільництво», фізичні та юридичні особи, які застосовують засоби захисту рослин (ЗЗР) для обробки медоносних рослин, зобов'язані не пізніше, ніж за 3 доби до початку обробки через засоби масової інформації попередити про це пасічників, пасіки яких розташовані на відстані до 10 км від оброблюваних площ. При цьому необхідно вказати:

- 1) точну дату обробки;
- 2) територію і культури;
- 3) назву препарату;
- 4) форму і методи застосування;
- 5) ступінь токсичності і строки ізоляції бджіл.

Враховуючи токсичність всіх пестицидів для бджіл, обприскування сільськогосподарських культур, які є медоносами, потрібно проводити у фазу бутонізації до цвітіння. Працівники, які працюють з пестицидами, повинні пройти медичний огляд і мати допуск і посвідчення до робіт з пестицидами і агрохімікатами.

Обробки нектароносів проводять у період відсутності льоту бджіл у ранкові

(до 10) та вечірні (18-22) години. Допускається проведення їх в денний час, в похмуру прохолодну погоду, коли бджоли не вилітають з вулика.

Відповідно до екотоксикологічної оцінки всі пестициди поділяються на 4 класи небезпеки:

1-й клас небезпеки – високонебезпечні (викликають загибель понад 20% бджіл).

Екологічні регламенти: прикордонно-захисна зона для бджіл не менше 4 км, обмеження льоту – 4-5 діб;

2-й клас небезпеки – середньонебезпечні для бджіл пестициди (викликають загибель від 5 до 20% бджіл), прикордонно-захисна зона для бджіл не менше 3-4 км, обмеження льоту – 2-3 доби;

3-й клас небезпеки – малонебезпечні для бджіл пестициди (загибель від 1 до 5% бджіл). Прикордонно-захисна зона для бджіл – 2-3 км, обмеження льоту – 1-2 доби;

4-й клас небезпеки – практично безпечні для бджіл пестициди. Прикордонно захисна зона для бджіл не менше 1-2 км, обмеження льоту – 6-12 годин.

Найчастіше отруєння бджіл відбуваються у весняно-літній період, за масової обробки посівів і садів при застосуванні пестицидів методом авіації.

Згідно з підпунктом 5.26 пункту 5 «Державних санітарних правил авіаційного застосування пестицидів і агрохімікатів у народному господарстві України» забороняється проведення авіаційних обробок пестицидами всіх груп токсичності з метою боротьби з шкідниками та хворобами сільськогосподарських культур, лісових та інших угідь, які розташовані ближче:

а) 5 км від місця постійного перебування медоносних пасік;

б) 2 км від рибогосподарських водойм, відкритих джерел водопостачання, місць випасу домашніх тварин, об'єктів природно-заповідного фонду (заповідників, національних парків, ботанічних та зоологічних заказників);

в) 1 км від населених пунктів, тваринницьких і птахівничих ферм, а також посівів сільськогосподарських культур, які вживаються в їжу без термічної обробки, садів виноградників і місць проведення інших сільськогосподарських робіт.

Для попередження зносу пестицидів, хімічну обробку рослин проводять при швидкості вітру 3 м/сек (для дрібнокрапельного) і 4 м/сек. (для крупнокрапельного обприскування), при застосуванні аерозолу швидкість вітру не повинна перевищувати 2 м/сек. Висота польоту літака повинна бути мінімальною. На кордонах ділянок, оброблених пестицидами, повинні бути виставлені знаки безпеки на відстані у межах видимості від одного знаку до другого, які повинні контрастно виділятися на навколишньому фоні. Знаки прибирають тільки після закінчення встановлених строків очікування. Строки ізоляції бджолосімей можуть збільшуватися на 1-2 дні при зниженні температури і збільшенні вологості повітря відносно прийнятих норм в даній зоні.

В деяких випадках отруєння бджіл відбувається і при дотриманні правил обробки, наприклад:

- оброблювана не квітуча культура знаходиться поруч з квітучими медоносами;
- знесення пестицидів з обробленої площі на сусідні медоносні угіддя;
- нерідко отруєння бджіл настає при споживанні рос із листя або міжвузлів.

Правильний вибір пестициду, виконання всіх технічних та санітарних норм мають виняткове значення для попередження отруєння бджіл.

Після закінчення строку детоксикації рослин відкривають льотки у 1-2 сім'ях: якщо протягом 2-3 годин льоту ознаки отруєння у бджіл не проявляються, відкривають льотки у всіх сім'ях. Вивезення пасік на період обробок до іншого місця медозбору відбувається на період 5 днів і більше.

Відповідно до статті 38 Закону України «Про бджільництво» порушення законодавства в галузі бджільництва тягне за собою дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законами України. Відповідальність несуть особи винні у непопередженні (приховуванні) або наданні неправдивої інформації про виникнення загрози бджолам при застосуванні (ЗЗР), а також у порушенні технології вирощування рослин сільськогосподарського та іншого призначення, що призвело до погіршення умов у ареалах розселення бджіл.

Провідний спеціаліст відділу

контролю за обігом засобів захисту рослин

М.О. Жуков

Головний спеціаліст відділу з питань земельних

відносин, екології та агротехнічної політики

управління агропромислового розвитку

райдержадміністрації

О.А. Щербина

